CCA : Tel Aviv-Yafo

SUBSTRATE

July 4—August 26, 2023

ARTISTS

Mor Afgin
Eitan Ben Moshe
Nina Canell
Flora Deborah
Ella Littwitz
Virginia L. Montgomery
Netally Schlosser
Lucie Stahl
Yaara Zach

CURATOR

Tamar Margalit

Art-making functions, in part, as a way to lend form to material. This means that artists are especially attuned to the dramatic changes that are reshaping our material environment. From extreme changes to our climate system, through the utter confluence between the natural and the artificial, humanity's imprint on the planet is so entrenched that scientists now speak of a new geological era – the era of man, or the Anthropocene. The nine artists included in this exhibition respond to the transformations in our environment in various manifestations, not as themes in their work but as source material.

The concept of substrate in biochemistry refers to the molecule on which an enzyme acts, causing a chemical reaction. Similarly, the artworks in "Substrate" offer physical testament to an environment in flux, at times actively undergoing a material transformation of their own. The exhibiting artists adopt different methods of controlling natural processes and bring about a new materiality, one that is hybrid, vibrating. The works on display do not lend themselves fully to our gaze or to immediate interpretation. Even when they may seem as 'conventional' art objects – such as a painterly relief or an object displayed on a pedestal – they have an elusive quality that speaks to the forces that are reshaping our physical surrounding in real time.

In Dark Ecology (2016), the philosopher and ecologist Timothy Morton describes contemporary human existence as essentially melancholic: just as man comes to terms with not being the master of nature and having to share the biosphere with other, equally important, species, he is forced to confront the massive desolation he has wreaked on the planet's ecosystem. The video work by **Yaara Zach** (*1984, Kiryat Haim; lives and works in Tel Aviv-Yafo) invokes this existential lament. Zach documents a mourning ceremony in which a human body is fused with a synthetic, tentacled object, resembling a single-celled creature, algae, or amoeba. The organism crawls from land to sea, as its breaths – growing rapid and heavy – inflate the loose material. The video work is a continuation of Zach's material investigation in sculpture, as can be seen in the coiled object that hangs from the ceiling – a new version of a previous series of works created especially for the exhibition. Here, too, the industrial material of latex, is conflated with a primordial organic form such as a cocoon or snake's skin, that become subject to the force of gravity.

Several works in the exhibition make use of chemical processes as source material. In this sense, they offer an update to the concept of 'process art,' made famous in the 1970s, which denotes art that lays bare its own process of making. Here, the process, be it natural or forced, causes the works to change form. In a transparent container, **Mor Afgin** (*1990, Holon; lives and works in Tel Aviv-Yafo) presents a rusty iron sword, inspired by ancient daggers found in the depths of sea. The sword is bent into the shape of an Ouroboros – a snake eating its own tail – an archetypal symbol of cyclicality (the Ouroboros is also the inspiration for the symbol of Apple's Time Machine software for recovery and backup). The tip of the sword turns toward its handle, rusts and drips a saline solution saturated with rust that resembles the act of bleeding – a kind of violence that is self-inflicted. By pumping oxygen into the tank, Afgin accelerates the rusting process that results from the oxidation of the iron. The sword rusts, crumbles and decays inside the cell in a deliberate process of 'aging'. In time, all that will remain of the object is a pile of rust powder.

Inside glass vessels that she blows into organic shapes, **Flora Deborah** (*1984, Evian, France; lives and works in Tel Aviv-Yafo and Milan) grows symbiotic kombucha cultures of bacteria and yeast that feed on a mixture of green tea and sugar water to produce a process of fermentation. Each culture appears as a human skin-like membrane, floating to the surface of the liquid and then sinking. This procedure is equated in the professional lingo of bacteria growers to a matrilineal line, in which the Mother SCOBY – the first culture – makes way for the next in line that is formed beneath it. The artistic action here serves as a catalyst for the work itself. From the moment Deborah grows the first culture, the work leaves her hands and is constantly in flux: the membranes are replaced, the color of the mixture darkens, and the sweet-sour smell the work emits grows more pungent with time.

Nina Canell (*1979, Växjö, Sweden; lives and works in Berlin) uses physical processes not visible to the naked eye as material in her works, such as information transmission or sound vibrations. The pair of sculptures presented here, which almost assimilate into the walls of the gallery and outline its contours, embody conductivity as material. In one – a corner piece made of copper pipes and neon tubes – sculpture becomes a conveyor of 3000 Volts of energy. A small heat conductor shaped like a copper ear emerges from a wall on the other side of the room, creating a minimal intervention that positions the entire gallery as a potential electric field. (The title of this small object, Bonfire, derives from the philosopher Henri Lefebvre who likened the city, and the colossal amounts of energy it consumes, to a bonfire that burns and blazes incessantly.)

It is said that what is born of dust returns to dust. But what happens when we have silicone implants or a pacemaker in our bodies? The works of **Eitan Ben Moshe** (*1971, Haifa; lives and works in Tel Aviv-Yafo), comprising 3D printing, bio-plastic fibers, epoxy, car-kit, glass, LED light, pigments and polymers, invite us to reflect on the remains we leave behind. The formal point of departure for the pair of reliefs on view comes from botanical images of the reproductive organs of plants. Ben Moshe alters the images digitally, then prints them with a 3D printer and continues to subject them to a whole series of material manipulations until obtaining works that flicker between a flat image and a three-dimensional object, between a biological entity and a synthetic one, without settling on a clear category. Another sculpture by Ben Moshe is reminiscent of molten plastic debris, the ultimate relic of human existence, washed ashore with the waves.

The camera of **Lucie Stahl** (*1977, Berlin; lives and works in Berlin) hovers over abandoned oil fields in Albania that have encrusted and thus fixed the percolating oil in a static state, much like the act of photography itself. Reminiscent of Monet's light reflections on a lake, Stahl lingers in close-up photographs on the surface layer, the reflections and glimmer of the destructive "black gold." The fact that Stahl smears the picture frames with polyurethane – a substance that is itself a product of crude oil – gives them a liquid shine. The abject materiality if Stahl's photographs connects to the artistic heritage of "l'Informe" [formless] that, beginning in the 1920s, championed the type of unwieldy, contourless form of that which is considered contemptible, dirty, or repressed.

Ella Littwitz (*1982, Haifa; lives and works in Tel Aviv-Yafo) roams the country collecting findings, as part of an artistic practice that combines geography, geology and botany. Her work in the exhibition consists of two artifacts-cum-sculptures in which the active ingredient is time. One is a fossilized football, which preserves human time; the second is a Geode, also known in Hebrew as an "Elijah Ball" (or sometimes "Elijah Watermelon"), a hollow stone that is formed inside a rock as a result of the decomposition of organic matter, preserving the "deep time" of geology . The origin of the stone's name comes from the Greek word "geodis," which means "like the earth," because of its spherical shape and its texture resembling the earth's crust.

Netally Schlosser (*1979, Haifa; lives and works in Tel Aviv-Yafo) also establishes in her work a geological time axis, along which she moves backwards and forwards. At first glance, her work in the exhibition resembles an ancient figure head. But it is actually the product of a 3D print of a hybrid object: one half of it originates from a stone that the artist found in the desert, and subsequently scanned and cut longitudinally in 3D software; the other half is a digital mirror reversal of the same scan. Armed with a painterly intuition that recognizes that symmetrical shapes will be inevitably read figuratively as a human face, Schlosser finds in the prehistoric stone a kind of "hyper-information" that is trapped, and that she seeks to release by giving it form. Symmetry finds another important expression in her work: Prehistoric times tend to be differentiated by the technologies that helped define them (Stone Age, Iron Age, etc.). In our digital age, Schlosser finds that it is valid to once again return to technological dating methods.

In her video work, **Virginia L. Montgomery** (*1987, Austin, Texas; lives and works in New York) explores the concepts of transformation and metamorphosis by breeding and observing butterflies. The film gives tangible expression to the idea of the "butterfly effect," according to which the fluttering of the butterfly's wings in one place creates tiny changes in the atmosphere that can lead to big changes on the other side of the world. In 2020, at the height of the global pandemic, as the artist sheltered in place at her parents' home in Austin, Texas, she began to think of the house as a home-cocoon. Working with the natural resources at her disposal – a house full of light and warmth, set on a tree-lined block with abundant parks nearby – she established a butterfly hatchery, consulting with an entomologist on how to raise butterflies native to Texas in order to release them back into the wild. Her video work, which adopts an eco-feminist point of view, follows the butterflies throughout their life cycle – from egg to caterpillar to chrysalis to butterfly – atop images of hurricanes that appear on their breeding bed. The "butterfly effect" seen on screen carries a double meaning: on the one hand it appears as a symbol of the threat of climate change, and on the other hand it functions as a small life source, one of renewal and hope.

"Substrate" is supported by Factory 54, Suzy Shammah and the Ainosemaj Fund at the Los Angeles Jewish Community Foundation; additional support is provided by ifa – Institut für Auslandsbeziehungen, BUILDING, Milan, Sotheby's Israel, Galila's Collection, Belgium, Givon Art Gallery, Tel Aviv, and those who wish to remain anonymous.

GROUND FLOOR

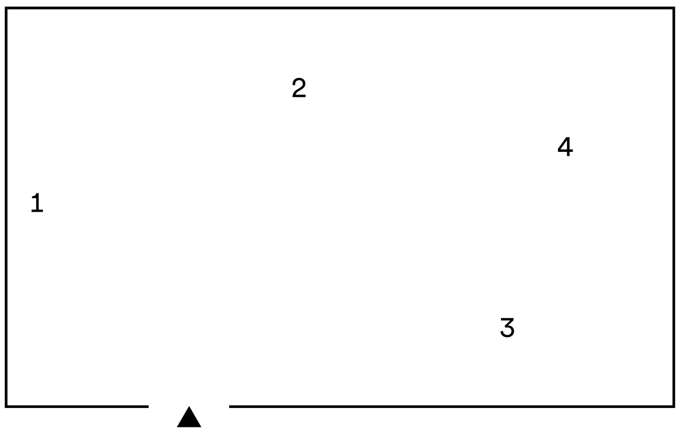

FIRST FLOOR

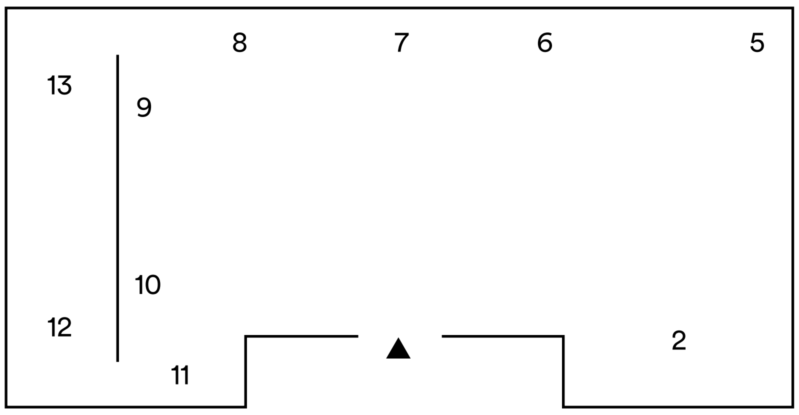

SECOND FLOOR

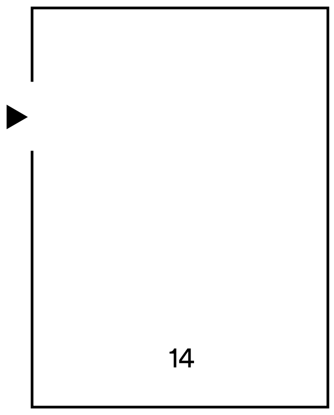

GROUND FLOOR

1. Yaara Zach
The First Year, 2023
Video, 3 channels, 5:03 mins
Courtesy of the artist and Givon Art Gallery, Tel Aviv
Produced with the support of Mifal HaPais Council for the Culture and Arts, Artport, and Asylum Arts
Cinematographer: Yair Meyuhas; video editor: Thalia Hoffman; sound mixer: Binya Reches; producer: Jonah Carlfield; costume dresser: Noa Klagsbald; performers: Shira Ben Uriel, Tamar Sonn, Talya Levy, Joy Bernard, Ela Pollak, Yaheli Nissim Kobliner

2. Flora Deborah
Too Old to Float, 2018/2023
Glass, iron, bacteria and yeast culture, green tea, sugar
Variable dimensions
Courtesy of the artist

3. Yaara Zach
Cocoon, 2023
Latex, plastic tubes, rubber, silicon, iron wire, string, cable
Variable dimensions
Courtesy of the artist and Givon Art Gallery, Tel Aviv

4. Mor Afgin
Time Machine, 2023
Bent iron, glass, ultrasonic humidifiers, saline water, white-coated iron construction, oxygen cylinder, electronic controllers
198×68×23 cm
Courtesy of the artist

FIRST FLOOR

5. Nina Canell
Soft Corner (Visitation), 2016-2022
Copper pipes, neon, cable 3000 Volt
158×63 cm
Courtesy of the artist and Mendes Wood DM, São Paulo / Brussels / New York

6. Lucie Stahl
Goo 1, 2021
Hahnemühle museum etching paper, wooden frame, polyurethane
53×76 cm
Courtesy of the artist and dépendance, Brussels

7. Eitan Ben Moshe
Blue Woman, 2019
Wood, 3D prints (PLA), car-kit, epoxy, pigments, plaster
82×87×12 cm
Courtesy of the artist

8. Eitan Ben Moshe
Two Suns, 2020
Wood, 3D prints (PLA), car-kit, epoxy, pigments, plaster, fiberglas
87×71×14 cm
Courtesy of the artist

9. Nina Canell
Bonfire, 2022
Cast copper
10×7×2 cm
Courtesy of the artist and Mendes Wood DM, São Paulo / Brussels / New York

10. Ella Littwitz
Matter of Time, 2023
Geode and football
Variable dimensions
Courtesy of the artist and Harlan Levey Projects, Brussels

11. Lucie Stahl
Goo 6, 2021
Hahnemühle museum etching paper, wooden frame, polyurethane
53×76 cm
Courtesy of the artist and dépendance, Brussels

BLACK ROOM (FIRST FLOOR)

12. Netally Schlosser
Desert Varnish, 2022
3D print in photo-polymer
26×22×19 cm
Courtesy of the artist and Dvir Gallery, Tel Aviv / Brussels / Paris

13. Eitan Ben Moshe
Blossom #8, 2021
Glass, pigments, transparent polymer, LED lights
50×ø30 cm
Courtesy of the artist

MARC SCHIMMEL MULTIPURPOSE GALLERY (SECOND FLOOR)

14. Virginia L. Montgomery
Butterfly Birth Bed, 2020
4K video, 5:42 mins
Courtesy of the artist

FACTORY 54 Sotheby's EST. 1744 ifa Institut für Auslandsbeziehungen BUILDING Givon Art Gallery P.O.C

סוּבְּסְטְרָט

CCA: תל אביב-יפו

4 ביולי—26 באוגוסט, 2023

אמנים

מור אפגין
איתן בן משה
נינה קאנל
פלורה דבורה
אלה ליטביץ
וירג'יניה ל. מונטגומרי
נטעלי שלוסר
לוסי שטהאל
יערה צח

אוצרת

תמר מרגלית

כמי שלב עיסוקם הוא בחומר, אמנים הם בעלי מחושים מיוחדים לקלוט את השינויים הדרמטיים שמעצבים מחדש את הסביבה החומרית שלנו. משינויי האקלים הקיצוניים ודרך התכתם של הטבעי והמלאכותי זה בזה בכל תחום בחיינו, טביעת ידו של האדם היא כל כך מרחיקת לכת עד שכיום אנחנו מדברים על התהוותו של עידן גיאולוגי חדש – עידן האדם, או האנתרופוקן. תשעת האמנים בתערוכה זו מגיבים לטרנספורמציות של סביבתנו ומתייחסים למופעיה השונים לא כנושא ביצירה, אלא כחומר. הם מדברים את הסביבה החומרית החדשה ולא אודותה.

בביוכימיה, סוּבְּסְטְרָט הוא הכינוי למולקולת המצע שעליה פועל האנזים. האינטראקציה ביניהם יוצרת תגובה כימית במהלכה הסובטרט משתנה ומשתחרר לסביבה. בהשאלת מושג זה, החומר משמש את האמנים שבתערוכה זו כסובסטרט – מצע יסוד – הנקשר לאתר הפעיל אצלם, וכמו אנזים האמנים גורמים לריאקציה ולשינוי בחומר. האמנים המציגים מחברים בין יסודות, מזרזים תגובות חומריות ומאמצים אופנים שונים של שליטה בתהליכים טבעיים. כל אלה יוצרים חומריות חדשה, היברידית, רוטטת. העבודות המוצגות לא מתמסרות מיד למבט, או לפענוח. אפילו כשיש להן "חזות תמימה" – כתבליט ציורי או אובייקט על פדסטל – רוחשת בהן איכות חומרית חמקמקה, אחרת, עדות לתמורות הפיזיות שמתרחשות סביבנו בזמן אמת.

באקולוגיה אפלה (2016) מתאר הפילוסוף והאקולוג טימות'י מורטון את ההוויה האנושית בעידן הנוכחי כמלנכולית במהותה: במקביל להבנה של האדם שהוא לא אדון הטבע, אלא הוא חולק את קיומו עם זנים רבים שכמוהו מהווים חלק בלתי נפרד מהביוספירה, הוא נדרש גם להתעמת עם ההרס האדיר שהוא ממית עליה. עבודת הוידיאו של **יערה צח** (*1984, קרית חיים; חיה ועובדת בתל אביב–יפו) מהדהדת קינה קיומית זו. היא מתעדת טקס אבל שמתיך יחד את הגוף האנושי עם אובייקט סינטטי רך שלוח זרועות, כמו יצור חד תאי, אצה או אמבה. אורגניזם זה זוחל־עובר מהיבשה לים, נשימותיו מזרימות אוויר בחומר הרופס בקצב שמתגבר עם התעייפות הגוף. עבודת הוידיאו היא המשך של חקירה חומרית שצח עורכת בפיסול, כפי שניתן לראות באובייקט המלופף שמשתלשל מהתקרה – גרסה חדשה לסדרת עבודות קודמת שלה, שנוצרה במיוחד למקום. גם כאן החומר התעשייתי של הלטקס, והבוהק המכני שלו, משמשים דווקא לצורה אורגנית קמאית – ספק גולם וספק נשל נחש, הנתון לכוח הכבידה.

מספר עבודות בתערוכה מציבות תהליכים כימיים כחומר ממשי ביצירה. במובן זה, הן מציעות עדכון למושג של "אמנות תהליך" [process art], שהשתרש בשנות ה־70, ומתאר אמנות המעידה על תהליך יצירתה. בעבודות כאן, לעומת זאת, מתקיימים תהליכים טבעיים או כפויים שגורמים להן לשנות את צורתן. בתוך מיכל שקוף מציג **מור אפגין** (*1990, חולון; חי ועובד בתל אביב–יפו) חרב ברזל חלודה, בהשראת חרבות עתיקות שנמצאו במעמקי הים. החרב מכופפת לצורה של אורובורוס – נחש שאוכל את הזנב של עצמו – סמל ארכיטיפי למחזוריות (האורובורוס הוא גם ההשראה לסמל תוכנת Time Machine של חברת אפל לשחזור וגיבוי). חוד החרב פונה אל ידית האחיזה שלה, מחליד ומטפטף עליה תמיסת מלח רוויה בחלודה כמו דימום, מעין אלימות שמופנית פנימה. על ידי הזרמת חמצן למיכל אפגין מאיץ את תהליך ההחלדה הקורה מהתחמצנות הברזל. החרב מחלידה, מתפוררת ומתכלה בתוך התא בתהליך מכוון של "אייג'ינג", שיותיר ממנו בעתיד הלא רחוק רק אבקת חלודה.

בכלי זכוכית שהיא מנפחת לצורות אורגניות, **פלורה דבורה** (*1984, אוויאן, צרפת; חיה ועובדת בתל אביב–יפו ומילאנו) מגדלת תרביות קומבוצ'ה סימביוטיות של בקטריות ושמרים שניזונות מתערובת של תה ירוק ומי סוכר ומייצרות תהליך של התססה. כל תרבית מופיעה כקרום דמוי עור אנושי, צפה לפני השטח של הנוזל ולבסוף צונחת. הליך זה משול בעגה המקצועית של מגדלי הבקטריות לשושלת מטריארכלית, בו האם (ה־Mother SCOBY), התרבית הראשונה, מפנה מקום לבאה בתור שנוצרת מתחתיה. פעולת האמנית משמשת קטליזטור ליצירה עצמה. מרגע שדבורה מגדלת את התרבית הראשונה, העבודה יוצאת מידיה ומצויה בשינוי תמידי: הקרומים בה מתחלפים, צבע התערובת שלה מתכהה, והריח המתוק־חמוץ שהיא פולטת רק מתחזק עם הזמן.

נינה קאנל (*1979 וקשה, שוודיה; חיה ועובדת בברלין) משתמשת בתהליכים פיזיים שאינם נראים לעין כמו תקשורת מבוססת סיבים אופטיים, או גלים אולטראסוניים, כחומר ביצירותיה. צמד פסליה בתערוכה, שכמעט נטמעים בקירות הגלריה ומשרטטים את קווי המתאר שלה, מגלמים מוליכות כחומר. בפסל פינתי עשוי צינורות נחושת וכבלי ניאון היא מייצרת מסוע של אנרגיה, במתח חשמלי של 3000 וולט ליתר דיוק. מתוך קיר בעברו השני של החדר מגיח מוליך חום קטן בצורת אוזן נחושת, התערבות מינימלית באדריכלות החדר שמציבה את הגלריה כולה כשדה חשמלי פוטנציאלי. (שמו של אובייקט קטן זה, Bonfire [מדורה], שאול מההוגה אנרי לפבר שדימה את העיר, וכמויות האנרגיה האדירות שהיא צורכת, למדורה שבוערת ומתלקחת באופן בלתי פוסק).

נאמר לנו "כי עפר אתה ואל עפר תשוב", אבל מה קורה כשבגופנו שתלי סיליקון או קוצב לב? עבודותיו של **איתן בן משה** (*1971, חיפה; חי ועובד בתל אביב–יפו) – שכוללות הדפסות תלת מימד, סיבים ביו־פלסטיים, אפוקסי, חומר למילוי וגימור מתכות, גבס, צבע, זכוכיות, פיגמנטים ופולימרים – מעוררות מחשבה על השיירים שאנחנו מותירים אחרינו. בצמד תבליטים, נקודת המוצא הצורנית מגיעה מדימויים בוטניים של איברי רבייה של צמחים שבן משה מעבד באופן דיגיטלי, מדפיס במדפסת 3D, וממשיך להעביר את התוצרים סדרה שלמה של מניפולציות חומריות עד לקבלת יצירות שמרצדות בין דימוי שטוח לאובייקט תלת מימדי, בין ישות ביולוגית לסינטטית, בלי להתיישב בקטגוריה ברורה. פסל נוסף של בן משה נדמה לתלכיד פלסטיק, השריד האולטימטיבי לקיומו של האדם, שנשטף עם הגלים לחוף.

מצלמתה של **לוסי שטהאל** (*1977, ברלין; חיה ועובדת בברלין) משייטת על פני שדות קידוחי נפט נטושים באלבניה שהתכסו והתקשו, וקיבעו את פעפוע הנפט במצב סטטי, ממש כמו אקט הצילום עצמו. בדומה לריצוד האור על פני האגם בציוריו של מונה, שטהאל מתעכבת בתצלומי קלוז־אפ על פני השטח, השתקפויות האור ובוהק החומר של אותו "זהב שחור" הרסני. העבודה ששטהאל מושחת את מסגרות התצלומים בפוליאוריטן – חומר שהוא בעצמו תוצר של נפט גולמי – מעניקה להם ברק נוזלי, ומדגישה את איכותם הסינתטית. בהיבט הבזוי או הנחות שעולה מסוג החומריות שמתגלמת בצילומים אפשר לראות קשר למורשת האמנותית של "l'informe" [חסר הצורה] שהחל מסוף שנות העשרים של המאה הקודמת הדגישה את ההיבטים האסתטיים המופשטים, חסרי צורה מוגדרת, של מה שנחשב לבזוי, מלוכלך או מודחק.

אלה ליטביץ (*1982, חיפה; חיה ועובדת בתל אביב–יפו) נוהגת לאסוף ממצאים משיטוטיה הרבים ברחבי הארץ, כחלק מפרקטיקה אמנותית המשלבת גיאוגרפיה, גיאולוגיה ובוטניקה. עבודתה בתערוכה מורכבת משני פסלים־ממצאים שהחומר הפעיל בהם הוא הזמן. האחד הוא מאובן של כדורגל, המשמר זמן אנושי, והשני הוא גאודה [Geode] המכונה בעברית גם "כדור אליהו" (או לעתים "אבטיח אליהו"), כדור אבן חלול שנוצר בתוך הסלע כתוצאה מהתפרקות חומר אורגני, ומשמר "זמן עמוק" של הגיאולוגיה. מקור שם האבן בא מהמילה היוונית "גיאודיס", שפירושה "כמו כדור הארץ" בגלל צורתה הכדורית והמרקם שלה שמזכיר את קרום כדור הארץ – למעשה מודל קדום מן המוכן.

נטעלי שלוסר (*1979, חיפה; חיה ועובדת בתל אביב–יפו) גם היא מבססת בעבודתה ציר זמן גיאולוגי, שלאורכו היא נעה אחורה וקדימה. עבודתה נדמית במבט ראשון לצלמית קדומה, אבל היא למעשה תוצר של הדפסה תלת מימד של אובייקט היברידי: חציו האחד מקורו באבן שהאמנית אספה מהמדבר, סרקה ותחכה לאורך בתוכנות תלת מימד, וחציו השני הוא היפוך מראה של אותה הסריקה באופן דיגיטלי. בעודה חמושה בתובנה שלה כציירת, שיודעת שצורות סימטריות בהכרח נקראות באופן פיגורטיבי כפני אדם, שלוסר מוצאת באבן הפרהיסטורית "היפר־אינפורמציה" צורנית כלואה שהיא פועלת לגלם בחומר. הסימטריה מוצאת ביטוי חשוב נוסף בעבודתה: בתקופה הפרהיסטורית נהוג היה להבדיל בין התקופות השונות לפי שמות הטכנולוגיה שהיו נפוצות בהן (תקופת האבן, תקופת הברזל, וכד'). לאחר מכן, במרוצת ההיסטוריה, נהוג היה לשייך תקופה לשלטון המעצמה שפעל בה. כיום, בעידן הדיגיטלי, שלוסר מוצאת תוקף לחזור לתיארוך הטכנולוגי.

עבודת הוידיאו של **וירג'יניה ל. מונטגומרי** (*1987, אוסטין, טקסס; חיה ועובדת בניו יורק) עוסקת בטרנספורמציה ומטמורפוזה על ידי גידול של פרפרים ועשים והתבוננות בהם. היא נותנת ביטוי מוחשי לרעיון של "אפקט הפרפר", לפיו תנודת כנפי הפרפר במקום אחד יוצרת שינויים קטנטנים באטמוספירה שיכולים לגרור שינויים גדולים בקצה אחר של העולם. ב־2020, בשיא המגפה העולמית, כשהאמנית חזרה לבידוד בבית הוריה באוסטין, טקסס, היא החלה לחשוב על הבית כפקעת. בעבודה עם משאבי הטבע שברשותה – בית מלא אור וחמימות בקרבת פארקים – היא הקימה מדגרת פרפרים ביתית והתייעצה עם אנטמולוג כיצד לגדל פרפרים מקומיים לטקסס על מנת לשחרר אותם בחזרה לטבע. עבודת הוידיאו שלה, שמבססת נקודת מבט אקו־פמיניסטית, עוקבת אחר הפרפרים לאורך מחזור חייהם – מביצה לזחל, גולם ופרפר – על גבי תמונות סופות הוריקן המופיעות על מצע הגידול. "אפקט הפרפר" שהאמנית יוצרת הוא בעל משמעות כפולה: מצד אחד כסמל לאיום האקלים, ומצד שני כמקור קטן לחיים, התחדשות ותקווה.

התערוכה "סוּבְּסְטְרָט" מתקיימת הודות לתמיכתם של:
Factory 54, סוזי שמאע, וה־Ainosemaj Fund בקרן הקהילה היהודית של לוס אנג'לס;
תמיכה נוספת ניתנה על־ידי ifa – Institut für Auslandsbeziehungen, BUILDING, מילאנו, סות'ביס ישראל, אוסף גלילה, בלגיה, גבעון גלריה לאמנות, תל אביב, ואלו שמעדיפים להישאר בעילום שם.

קומת כניסה

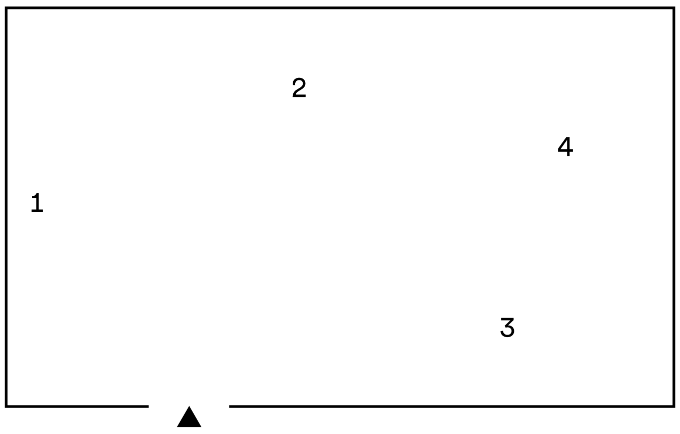

קומה ראשונה

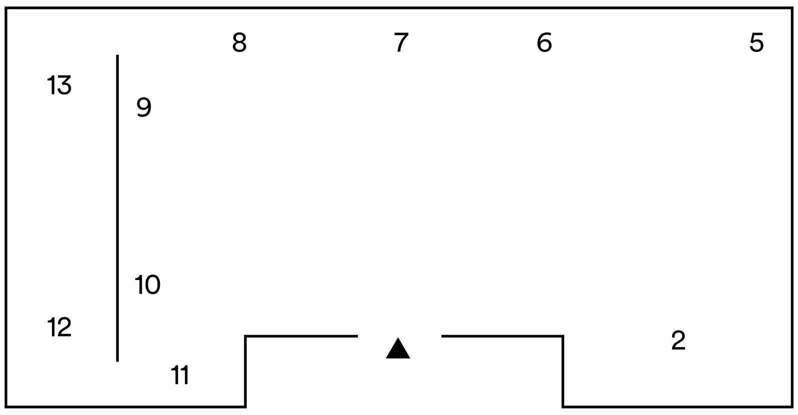

קומה שניה

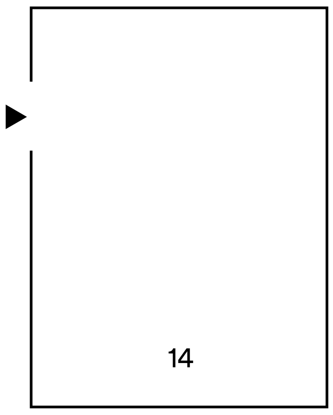

קומת כניסה

1. יערה צח
השנה הראשונה, 2023
וידיאו, 3 ערוצים, 5:03 דק'
באדיבות האמנית וגבעון גלריה לאמנות, תל אביב
העבודה הופקה בתמיכת מועצת הפיס לאמנות ותרבות, ארטפורט ו־Asylum Arts
צילום: יאיר מיוחס; עריכה: טליה הופמן; הקלטה ועריכת סאונד: בניה רכס; מפיק: יונה קרלפילד; מלבישה: נועה קלגסבלד; פרפורמריות: שירה בן אוריאל, תמר סון, טליה לוי, ג'וי ברנרד, אלה פולק, יהלי נסים קובלינר

2. פלורה דבורה
Too Old to Float, 2023/2018
זכוכית, ברזל, תרבית שמרים ובקטריה, תה ירוק, סוכר
מידות משתנות
באדיבות האמנית

3. יערה צח
קוקון, 2023
לטקס, צינורות פלסטיק, גומי וסיליקון, ברזל, חוטים, כבל מתכת
מידות משתנות
באדיבות האמנית וגבעון גלריה לאמנות, תל אביב

4. מור אפנין
Time Machine, 2023
חרב מכופפת מברזל, זכוכית, מאיידים אולטראסוניים, מי מלח, קונסטרוקציית ברזל צבועה לבן, בלון חמצן, בקרים אלקטרוניים
198×68×23 ס"מ

קומה ראשונה

5. נינה קאנל
Soft Corner (Visitation), 2016–2022
צינורות נחושת, ניאון, כבלים 3000 וולט
158×63 ס"מ
באדיבות האמנית ו־Mendes Wood DM, סאו פאולו / בריסל / ניו יורק

6. לוסי שטאהל
Goo 1, 2021
נייר תצריב מוזיאלי מסוג Hahnemühle, מסגרת עץ, פוליאוריטן
53×76 ס"מ
באדיבות האמנית ו־dépendance, בריסל

7. איתן בן משה
Blue Woman, 2019
82×87×12 ס"מ
עץ, הדפסה תלת מימד, חומר מילוי מתכות, אפוקסי, פיגמנטים, גבס
באדיבות האמן

8. איתן בן משה
Two Suns, 2020
עץ, הדפסה תלת מימד, חומר מילוי מתכות, אפוקסי, פיגמנטים, גבס, פיברגלס
87×71×14 ס"מ
באדיבות האמן

9. נינה קאנל
Bonfire, 2022
יציקת נחושת
10×7×2 ס"מ
באדיבות האמנית ו־Mendes Wood DM, סאו פאולו / בריסל / ניו יורק

10. אלה ליטביץ
Matter of Time, 2023
גאודה וכדורגל
מידות משתנות
באדיבות האמנית ו־Harlan Levy Projects, בריסל

11. לוסי שטאהל
Goo 6, 2021
נייר תצריב מוזיאלי מסוג Hahnemühle, מסגרת עץ, פוליאוריטן
53×76 ס"מ
באדיבות האמנית ו־dépendance, בריסל

חדר שחור (קומה ראשונה)

12. נטעלי שלוסר
Desert Varnish, 2022
הדפסת 3D בפוטו־פולימר
26×22×19 ס"מ
באדיבות האמנית וגלריה דביר, תל אביב / בריסל / פריז

13. איתן בן משה
Blossom #8, 2021
זכוכית, פיגמנטים, פולימר שקוף, אורות LED
50×30ø ס"מ
באדיבות האמן

הגלריה הרב־תכליתית ע"ש מארק שימל (קומה שניה)

14. וירג'יניה ל. מונטגומרי
Butterfly Birth Bed, 2020
וידיאו 4K, 5:42 דק'
באדיבות האמנית

CCA: تل أبيب-يافا

سبسترات

4 تموز – 26 آب، 2023

الفنانون

مور أفغين
إيتان بن موشيه
نينا كانيل
فلورا ديبوراه
ايلا ليطويتز
فيرجينيا ل. مونتغومري
نيتالي شلوسر
لوسي شتاهل
يعارا تساخ

قيّمة المعرض

تمار مرجاليت

تطويع المادة ومنحها أشكالًا هو جوهر الخلق الفني، وهذا يعني أن الفنانين مرغمون على التناغم مع التحولات الدراماتيكية التي تعيد صياغة بيئتنا المادية باستمرار. من التغيرات الحادة في نظامنا المناخي وعبر اختلاط «ما هو طبيعي» بال «المصطنع» في كافة نطاقات حياتنا، تقودنا بصمة البشرية بعيدة الأثر نحو التنظير حول ظهور عصر جيولوجي جديد – عصر الإنسان، أو الأنثروبوسين. يتناول الفنانون التسعة في هذا المعرض التحولات الطارئة على بيئتنا ويتأملون تجسيداتها المتنوعة ليس بوصفها ثيمة للأعمال بل كموادّ، يلتمسون الكلام عبر بيئة مادية جديدة وليس من خلال التطرق إليها بوصفها موضوعًا فحسب.

في الكيمياء الحيوية، يشير مصطلح «سبسترات» [الركيزة] إلى جزيء الدعم الذي يحرك الإنزيم. تنتج عن هذا التفاعل ردة فعل كيميائية تتحول من خلالها الركيزة وتُطلق في البيئة. عبر استعارة هذا المفهوم، يبحث المعرض في الطرق التي يتعامل بها الفنانون مع المسألة – المواد والعناصر – بوصفها ركيزة ترتبط بموقعهم الفعّال الذي يُحدث تحولات في المواد. في سبسترات يربط الفنانون بين العناصر، يسرّعون التفاعلات المادية ويتبنّون طرقًا مختلفة للسيطرة على سيرورات الطبيعة. يؤدي كل هذا إلى خلق مادة جديدة – هجينة وحيوية. لا تمنح الأعمال المعروضة نفسها لنظرتنا المتأملة بسلاسة ولا تدعونا لطرح تفسير فوري. حتى عندما نراها بعين «بريئة»، فيما لو كانت لوحة ناتئة أو منحوتة على قاعدة، هناك درجة ما من المراوغة في جودتها المادية، وهي الحالة التي تكشف التحولات المادية التي تجري من حولنا في الوقت الفعلي.

في كتابه علم البيئة المظلم (2016)، يصف الفيلسوف وعالم البيئة تيموثي مورتون وجود البشر في العصر الحالي بأنه كئيب في جوهره: في نفس الوقت الذي يدرك فيه الإنسان أن لا سيادة له على الطبيعة بل يتشارك وجوده مع محيط حيوي تعيش فيه أنواع أخرى مثله، يُطلب منه مواجهة الدمار الهائل الذي ألحقه بهذا النظام البيئي ذاته. يردد عمل الفيديو الذي تقدمه **يعارا تساخ** (*1984، كيريات حاييم؛ تعيش وتعمل في تل أبيب-يافا) صدى الرثاء الوجودي هذا. إذ توثق مراسم حِداد تُدمج فيها جسم الإنسان بغرض اصطناعي ذي مجسّات، يشبه مخلوقًا وحيد الخلية أو الطحالب أو الأميبا. يزحف هذا الكائن الحي من اليابسة إلى البحر بينما يصدر أنفاسًا ثقيلة ولاهثة تخرج معها مادة واهية. عمل الفيديو هذا هو بمثابة استمرار للبحث المادي الذي تجريه تساخ باستخدام وسيط النحت، كما يمكن تمييزه في الكائن الملفوف والمتدلي من السقف، وهو أيضًا نسخة جديدة من سلسلة أعمالها السابقة التي أُنتجت خصّيصًا للتلاؤم مع موقع العرض. هنا أيضًا، تستخدم مادة اللاتكس الصناعية وتقوم بخياطته ولفّه بطريقة تحوّله فيها إلى شكل عضويّ بدائيّ النشأة فيبدو مثل شرنقة أو جلد ثعبان خاضعًا لقوّة الجاذبية.

عدة أعمال في المعرض تستخدم السيرورات الكيميائية كمادة خامّ. وبهذا، يقدمون تحديثًا لمفهوم «فن السيرورة» [process art] الذي تعود نشأته إلى سبعينيات القرن الماضي، وهو تيار فني يعنى بالكشف عن سيرورات صنع الأعمال. في الأعمال المعروضة هنا، كافة السيرورات، فيما لو كانت طبيعية أم قسرية، تؤدي إلى تغيير ملموس في شكلها. في وعاء شفاف، يقدم **مور أفغين** (*1990، حولون؛ يعيش ويعمل في تل أبيب-يافا) سيفًا حديديًّا صدئًا، استلهم فكرته من السيوف القديمة التي عُثر عليها في أعماق البحار. ثُنِيَ السيف على شكل أوروبوروس – ثعبان أو تنين يأكل ذيله – هو رمز قديم يمثّل الدورة الأبدية (وأوروبوروس هو رمز برنامج Time Machine لشركة آبل للإسترداد والنسخ الاحتياطي). يستدير رأس السيف نحو مقبضه، بينما يصدأ ويقطر عليه محلول ملحي مشبع بالصدأ ليبدو نزيفًا، عنف موجّه نحو الداخل. من خلال ضخّ الأكسجين في الوعاء، يسرّع أفغين من عملية إحداث الصدأ الناجمة عن أكسدة الحديد. يصدأ السيف، يتفتت ويتحلل داخل الخلية في عملية «شيخوخة» مقصودة، ومع مرور الوقت كل ما سيبقى هو كومة من مسحوق الصدأ.

في إناء زجاجي تُنفخ فيه أشكال عضوية، تستنبتُ **فلورا ديبوراه** (*1984، في إيفيان، فرنسا؛ تعيش وتعمل في تل أبيب-يافا وميلانو) بكتيريا الكومبوتشا التكالفية والخميرة التي تتغذى على مخلوط من الشاي الأخضر والماء المحلّى بالسكر مما يؤدي إلى حدوث عملية تخمير. تبدو كل بيئة مستنبتة مثل غشاء يشبه جلد الإنسان يطفو على سطح السائل ويغرق في النهاية. تتخاطب هذه العملية مع اللغة المهنية الرائجة وسط مزارعي البكتيريا والتي تستخدم في وصفها النسب الأمومي، حيث تفسح المستنبتة الأولى (Mother SCOBY) الطريق للخط البكتيري الثاني الذي سيتكون تحتها. العمل الفني هنا هو المحفّز لهذه العملية وبالتالي يكون المسؤول عن تشكيل نفسه بنفسه. من اللحظة التي تستنبت فيها ديبوراه المستنبتة الأولى، يفلت العمل من يدها ويتبدّل باستمرار: تتبدل الأغشية، ويغمق لون المخلوط، وتزداد قوة الرائحة الحلوة والحامضة المنبعثة منها في آن مع مرور الوقت.

تستخدم **نينا كانيل** (*1979، فاكشا، السويد؛ تعيش وتعمل في برلين) في أعمالها سيرورات فيزيائية غير مرئية للعين مثل الاتصالات عبر الألياف الضوئية أو الموجات فوق الصوتية بوصفها موادّ خام. زوج المنحوتات المعروض هنا، واللتان تتداخلان مع جدران المعرض وتحددان معالمه، تمثلان قابلية التوصيل بشكل مادي. إحداها عبارة عن قطعة أنبوب تحويلة مصنوعة من أنابيب نحاسية وكوابل نيون، تتحول عبرها المنحوتة إلى حزام ناقل للطاقة بجهد كهربائي يبلغ 3000 فولت على وجه الدقة. وفي جدار على الجانب الآخر من الغرفة، يظهر موصل حراري صغير على شكل أذن نحاسية، وهو تدخل طفيف في هندسة الغرفة مما يحول الغرفة بأكملها إلى مجال كهربائيّ محتمل. (اسم هذا الغرض الصغير Bonfire [الموقد] وهو اسم مستعار من المفكر هنري لوفيفر الذي شبّه المدينة وكميات الطاقة الهائلة التي تستهلكها بالنار المتّقدة والمتوهجة باستمرار).

يستخدم **إيتان بن موشيه** (*1971، حيفا؛ يعيش ويعمل في تل أبيب-يافا) في أعماله وسائط عدة من بينها الطباعة ثلاثية الأبعاد، والألياف البلاستيكية الحيوية، والإيبوكسي، ومواد ملء وتشطيب المعادن، والجص، والطلاء، والزجاج، والأصباغ والبوليمرات، ساعيًا إلى حثّنا جميعًا على التفكير بمصير البقايا التي نخلّفها ورائنا. في زوج من اللوحات الناتئة، يصوّر الفنان أعضاء النبات التناسلية والأعضاء المسؤولة عن الإغراء والتكاثر. يعالج بن موشيه هذه الصور رقميًّا ويطبعها باستخدام طابعة ثلاثية الأبعاد في استوديو عمله، ويواصل التجريب في التعديلات والتلاعب بالمواد إلى أن يحصل على نتائج تتفاوت بين صورة مسطحة ومنحوتة ثلاثية الأبعاد، بين كيان بيولوجي وآخر اصطناعي، قاصدًا عدم الاستقرار في فئة واضحة. قيل لنا أن ما خُلق من غبار يعود إلى الغبار، لكن ماذا سيحدث لو كان لدينا غرسات سيليكون أو منظم ضربات القلب في أجسادنا؟ منحوتة أخرى لبن موشيه هي عبارة عن حُطام بلاستيكي منصهر، وهي آخر ما تبقى من الوجود البشري التي تجلبها أمواج البحر نحو الشاطئ.

تتجول كاميرا **لوسي شتاهل** (*1977، برلين؛ تعيش وتعمل في برلين) في حقول النفط المهجورة في ألبانيا والتي تغطّت بطبقة جافّة أدت إلى تثبيت الزيت المتغلغل في حالة ثابتة، تمامًا مثل فعل التصوير الفوتوغرافي نفسه. على غرار وميض الضوء الساطع على سطح البحيرة في لوحان مونيه، تتمعّن شتاهل السطح عبر صور مقرّبة تحاول من خلال إجلاء الانعكاسات واللمعان المادي لذاك «الذهب الأسود» المدمّر. تلطخ ستال الصور بالبولي يوريثين، وهي مادة مصدرها النفط، وتمنحها بذلك لمعانًا سائلًا يؤكّد على جودتها الاصطناعية. في لمس المادة التي تشبه الجلد، تستدرج المادة المتفرّج وتنفّره في آن. ترتبط صور شتاهل المدقعة في درجة ماديّتها بالتراث الفني «عديم الشكل» [l’informe] من بداية عشرينيات القرن الماضي، والذي ناصر أنواع الأشكال غير العملية، والأشكال منزوعة الهيئة التي تُرى على أنها منحطّة أو وسخة أو مكبوتة.

تجمع **إيلا ليطويتز** (*1982، حيفا؛ تعيش وتعمل في تل أبيب-يافا) الأغراض خلال جولاتها في أنحاء البلاد من ضمن ممارساتها الفنية التي تدمج ما بين الجغرافيا والجيولوجيا وعلم النبات. يتكون عملها في المعرض من قطعَتَيْ نحت والعنصر النشط فيهما هو الوقت. إحدى المنحوتات عبارة عن كرة قدم متحجرة تحافظ على زمن الإنسان. والمنحوتة الثانية هي حجر الجيود، والتي تسمى بالعبرية ب «كرة إيليا» (وأحيانًا «بطيخ إيليا») وهو حجر أجوف يتشكل داخل صخرة نتيجة تحلل المادة العضوية ممكن يحافظ على «عمق الزمن» الجيولوجي. أصل التسمية من اليونانية «geodis» والتي تعني «كالأرض» ويعود ذلك لشكله الكروي وملمسه الذي يشبه قشرة الأرض.

نيتالي شلوسر (*1979، حيفا؛ تعيش وتعمل في تل أبيب-يافا) هي أيضًا تبني في عملها محورًا زمنيًا جيولوجيًا، تتحرك على طوله للخلف وللأمام. يبدو عملها للوهلة الأولى رأسًا تمثال قديم إلا أنه عمل صُنع باستخدام تقنية الطباعة ثلاثية الأبعاد لجسم هجين: نصفه من حجر أخذته الفنانة من الصحراء، مسحتها ضوئيًا وقصّته طوليًا في برنامج ثلاثي الأبعاد، والنصف الآخر هو انعكاس مرآة رقمي للمسح الضوئي نفسه. بامتلاكها لحدسها في الرسم وقدرتها على إدراك أن الأشكال المتماثلة تُقرأ حتمًا ومجازيًا على أنها وجه بشري، ترى شلوسر في الحجر القديم معلومات شكلية تحاول إطلاقها من خلالها إحيائها من جديد. للتناظر دور تعبيري آخر في أعمالها: في عصور ما قبل التاريخ كان من المعتاد التفرقة بين الأزمنة المختلفة وفق التكنولوجيات الشائعة التي ميّزتها (الحجر، الحديد، إلخ)، بينما في عصرنا الرقمي، ترى شلوسر أن من الأجدر للعودة إلى طرق تعيين التاريخ وفق التكنولوجيات.

تستكشف **فيرجينا ل. مونتوغومري** (*1987، أوستن، تكساس؛ تعيش وتعمل في نيويورك) في عمل الفيديو الذي تقدّمه مفاهيم التحول والانسلاخ من خلال تربية الفراشات وتأملها. يقدم الفيلم تعبيرًا ملموسًا لفكرة «أثر الفراشة» التي بموجبها ترفرف أجنحة فراشة في مكان ما مما يخلق تغييرات طفيفة في المحيط والتي قد تؤدي إلى تغيير كبير في طرف العالم الآخر. في عام 2020 وفي ذروة الوباء العالمي وعندما مكثت الفنانة في منزل والديها في أوستن تكساس أخذت تفكّر بالبيت على أنه شرنقة. من خلال العمل مع الموارد الطبيعية المتوفرة من حولها – بيت مكسو بالضوء والدفء على تلة بجوار حدائق وفيرة – أنشأت حاضنة فراشات واستعانة بخبرة عالم حشرات حول كيفية تربية الفراشات المحلية في تكساس بغرض إطلاقها في الطبيعة. عمل الفيديو الذي أنتجته ينطلق من نظرة نسوية بيئية وتتبع فيه الفراشات على طول دورة حياتها - من البيضة إلى اليرقة إلى الشرنقة إلى الفراشة - فوق صور أعاصير تظهر على موضع تكاثرها. لـ «أثر الفراشة» على الشاشة معنى مزدوج: من ناحية يمثّل رمزًا لتخطر التغيرات المناخية، ومن ناحية أخرى يعمل كمصدر صغير للحياة، مصدر للتجديد والأمل.

المعرض «سبسترات» بدعم من Factory 54، سوزي شماع، وAinosemaj Fund في صندوق المجتمع اليهودي في لوس أنجلوس؛ دعم إضافي من قبل ifa – Institut für Auslandsbeziehungen، BUILDING، ميلانو، سوثبيز، إسرائيل، مجموعة جليلة، بلجيكا، صالة العرض جيفعون، تل أبيب، وهؤلاء الذين يرغبون بعدم الكشف عن هوياتهم.

الطابق الأرضي

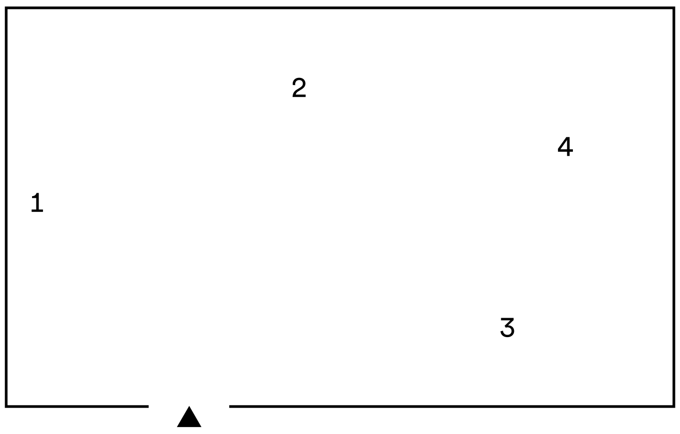

الطابق الأول

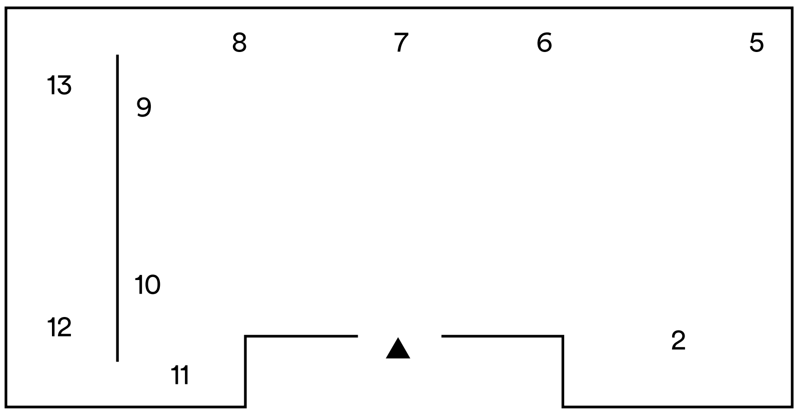

الطابق الثاني

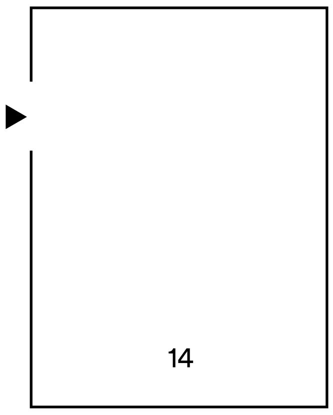

الطابق الأرضي

1. يعارا تساخ
السنة الأولى، 2023
فيديو بثلاث قنوات، 5:03 دقائق
بإذن من الفنانة وصالة العرض جيفعون، تل أبيب
تم انتاج العمل بدعم من مجلس مفعال هبايس للثقافة والفنون، آرتبورت، وAsylum Arts
تصوير: يائير ميوخاس؛ مونتاج: تاليا هوفمان؛ تسجيل ومونتاج صوت: بينيا ريخس؛ منتج: يونا كارلفيلد؛ ملابس: نوعا كلاجسبلد؛ أداء: شيرا بن أوربيل، تمار سون، تاليا ليفي، جوي برنارد، إيلا بولاك، ياهلي نيسيم كوبلينر

2. فلورا ديبوراه
Too Old to Float، 2023/2018
زجاج، حديد، زرع بكتيريا وخميرة، شاي اخضر، سكر احجام متنوعة
بإذن من الفنانة

3. يعارا تساخ
كوكون، 2023
لاتكس، انابيب بلاستيكية، مطاط وسيليكون، حديد، أسلاك معدنية
احجام متنوعة
بإذن من الفنانة وصالة العرض جيفعون، تل أبيب

4. مور أفجين
Time Machine، 2023
سيف حديدي ملفوف، زجاج، مرطبات فوق صوتية، محلول ملحي مشبع، هيكل حديدي مطلي باللون الأبيض، اسطوانة اكسجين، وحدات تحكم الكترونية
198×68×23 سم
بإذن من الفنان

الطابق الأول

5. نينا كانيل
Soft Corner (Visitation)، 2016–2022
انابيب نحاسية، اضاءة نيون، سلك كهرباءي 3000 فولت
158×63 سم
بإذن من الفنانة وMendes Wood DM، ساو باولو / بروكسل / نيو يورك

6. لوسي شتاهل
Goo 1، 2021
ورق نقش متحفي من نوع Hahnemühle، إطار خشبي، بوليأوريتان
53×76 سم
بإذن من الفنانة وdépendance، بروكسل

7. إيتان بن موشيه
Blue Woman، 2019
882×87×12 سم
خشب، طباعة ثلاثية الأبعاد، مادة لتعبئة المعادن، إبوكسي، صبغ، جبص
بإذن من الفنان

8. إيتان بن موشيه
Two Suns، 2020
خشب، طباعة ثلاثية الأبعاد، مادة لتعبئة المعادن، إبوكسي، صبغ، جبص، لدائن مدعمة بألياف زجاجية
87×71×14 سم
بإذن من الفنان

9. نينا كانيل
Bonfire، 2022
صبّ نحاس
10×7×2 سم
بإذن من الفنانة وMendes Wood DM، ساو باولو / بروكسل / نيو يورك

10. إيلا ليطويتز
Matter of Time، 2023
كرة قدم وحجر جيود
ابعاد متغيرة
بإذن من الفنانة وHarlan Levy Projects، بروكسل

11. لوسي شتاهل
Goo 6، 2021
ورق نقش متحفي من نوع Hahnemühle، إطار خشبي، بوليأوريتان
53×76 سم
بإذن من الفنانة وdépendance، بروكسل

الغرفة السوداء (في الطابق الأول)

12. نيتالي شلوسر
Desert Varnish، 2022
طباعة ثلاثية الأبعاد باستخدام بوليمر ضوئي
26×22×19 سم
بإذن من الفنانة وصالة العرض دفير، تل أبيب / بروكسل / باريس

13. إيتان بن موشيه
Blossom #8، 2021
زجاج، صبغ، بوليمر شفاف، أضواء LED
50×30ø سم
بإذن من الفنان

صالة العرض متعددة الغايات على اسم مارك شيمل (الطابق الثاني)

14. فيرجينيا ل. مونتوغومري
Butterfly Birth Bed، 2020
فيديو 4K، 5:42 دقيقة
بإذن من الفنانة

FACTORY 54
Sotheby's EST. 1744
ifa Institut für Auslandsbeziehungen
BUILDING
Givon Art Gallery
P.O.C